

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptoriu[m] Nico. [de] Lira ordinis seraphici Francisci/
siue Expositio tripharia breuis vtil[is] in decalogu[m] legis
diuine**

Henricus <de Frimaria>

Nicolaus <de Lyra>

Colonie, 19.05.1495

Primum Precetum

urn:nbn:de:hbz:466:1-31207

populū israeliticū cui fuerāt data diuinitus pro
mulgata. Si scdo mō sic vniuersaliter obligant
oēm hoīem. qz q̄cquid p̄tinet p̄cepta decalogi ex
p̄licite. hoc lex nature descripta in corde cuiuslibz
hoīs p̄tinet ip̄licite. qd̄ p̄z. Nā illud p̄ceptū legis
nature/qd̄ tibi nō vis fieri. alijs ne feceris. icludit
in se oīa p̄cepta negatiua/sicut Nō occides/Nō
furtū facies. z huiusmodi q̄ Decalogus ponit ex
p̄licite. similiter de p̄cepto legis nature affirmati
uo. Quibz visis. de forma cuiuslibet p̄cepti singu
lariter est agendum. Forma aut̄ cuiuslibet p̄cepti
p̄t distingui in tres p̄tes p̄ncipales scdm̄ tres ex
positōes cuiuslibet p̄cepti vt videbitur in p̄cessu

P R I V S p̄ceptū approp̄ate resp̄i
cit p̄sona patris q̄ntū ad volūtariū obseq̄
um oīs operis qd̄ debet diuine potestati
et hoc explicat̄ cū d̄r. Nō adorabis deos alienos
qd̄ qd̄ p̄ceptū xp̄s exponit Math. 4. cū dicit
Dñm tuū adorabis/z illi soli seruiēs. In q̄ qd̄ez
euidēter pluralitas deoz excludit̄/z vn̄ sol̄ ver̄
deus colend̄ p̄dicat̄. qd̄ tñ euidentī patz Deu
terono. 5: Audi israhel. dñs deus tuus vn̄ est.

Sciēdū ē at̄ p̄m Augustinū in eucheridion qz
vnū solū vez deū debem̄ adorare z colē triplicat̄

Primo quidem fide integra.

Secundo. spe sincera.

Tertio charitate p̄fecta. z scdm̄ hoc accipitur
tripharis p̄mi p̄cepti intellectus.

Propter p̄mum est sciēdū qz fides d̄r integra
tripliciter. **P**rimo qz i actu suo nō ē diminuta

PRELTIUS

Secundo quia est operibus bonis approbata:
Tercio quia est caritate informata. **P**rimus
patet. Nam fides secundum Augustinum habet triplicem
actum. Nam uno modo fides credit deum/cum aliis credit
ipsum esse primam causam omnium. Alio modo credit de eo. sicut
qui credit quod ipse est omnipotens et quod unicuique tribuit secundum
dum merita sua. et isti duo actus sunt imperfecti et possunt
etiam in ipis demonibus convenire. Augustinus libro de
fide et operibus. quod demones tremunt et contremiscunt.
Unde patet elici a fide informi. Tercio fides credit
in deum. et iste est actus fidei perfectus et caritate infor-
matus. Quia secundum Augustinum in deum credere. est
credendo per amorem in ipsum ire et ei per fidem forma-
tam tanquam finem ultimo inherere. **S**ecundo fides inte-
gra debet bonis operibus esse approbata et per ca-
ritatem efficacissimam vitaliter informata. quod fides si-
ne operibus est sicut cadaver mortuum sine anima. Pro-
pter quod scribitur in canonica Jacobi. et. Fides sine
operibus mortua est. Per istam autem expositionem non solum
dantur infideles non baptizati sicut iudei qui in unum
verum deum credunt sed in messiam: et sarraceni qui cre-
dunt in machometum. verum etiam quattuor genera
hominum baptizatorum contra hoc preceptum peccantium. et
per consequens dantur. **P**rimum genus est decipi-
entium sicut heretici qui falsis surreptionibus simpli-
ces in fide subvertunt qui et excommunicati sunt ipso
iure. extra de hereticis Excommunicamus. 2. Si-
militer sortilegi et divini: de quibus dicitur. extra
de sortilegiis. Ex tuarum. quod qui inspectiones sor-
tilegas faciunt etiam si ex zelo et sola simplicitate

B i

~~T. h. f. g.~~

h facit: gūssimū pctm incurrit. Et si sacerdos
 ex simplicitate h fecerit: p annū d3 segregari ab al
 tar? misterio. Laic? si h fecerit: q̄dragita dieb3
 a cōmuniōe fidelū p̄uet z excōicet. Cleric? no of
 ficioz bñficio p̄uari p̄t. vt p3 i decreto qd̄ ponit.
 26. q. 5. vbi d̄r. Nō l3 xp̄iano gētiliū traditōes ob
 ſuare v̄l elemēta colere. Itē Aug? 26. q. 7. Non
 obſuet? dies q̄ dicūt egyptiaci ā kl. ianuarij i qb3
 cādele q̄dā z q̄dā cōmeluōes z dona adiuices do
 nant q̄si i p̄ncipio boni anni fati augurio. Aut ali
 q̄s mēses ā t̄p̄av̄l dies z annos ne lune nec stella
 rū cursuz obſuare solisq; i coniugijs sociādis nec in
 herb colligēdis nec icātatōes liceat attēdere. Q̄s
 autē artes huiusmodi ex q̄dam pestifera societate
 hoīm z demonū q̄si pacta ifidel' z dolose amicitie
 a xp̄iano penitus s̄t fugiende. Unde q̄ talibus
 credunt aut ad īterrogandū domus eorum ītrant
 aut eos i domos p̄opas ītroducunt: sciāt se fides
 catholicam z baptismum p̄uaricasse z pagāos
 z apostatas z dei inimicos esse/ z dei iram grauit̄
 incurrisse. Ad hoc genus infidelitatis reducāt ob
 seruatio dici egyptiacoz certaruz rotarum p̄ mer
 cationibus faciendis z pro coniugijs sociandis/ z
 herbis colligendis. vt p3. 26. q. 5. Non l3. vt i su
 periore decreto visum est. Ut autem magis pate
 at q̄n tales act? diuinatiōis s̄t pctm mortale ā ve
 niale: sciēdū q̄ act? diuinatiōis z sortilegij p̄t q̄s tri
 pliciter exercere. ¶ P̄rio credēs p̄ illū actū realit̄ as
 seq̄ qd̄ intendit/ puta alicuius amorem vel furti re
 uelationem/ vel futuri euentus precognitionem.

ma egyptiacoz

Sicut quis cum qua contrahere debeat / quia cum animo
 hominis dependeat a libera voluntate habituata cui
 ius subest solum motus voluntati diuine atque preteriti. et
 similiter reuelatio occultorum et precognitio futurorum:
 certum est quod cum credit talia posse assequi per actum
 diuinationis: oportet quod credat in illo actu aliquid
 existere diuini numinis / et per consequens fidem et
 baptismum hoc est veritatem professam in baptismo ab
 negat et est deterius pagano: quia cecidit a fide profes-
 sa quod non facit paganus et incurrit iram dei in perpetuum
 nisi peniteat. et hoc est grauissimum peccatum et mor-
 tale. quia corrumpit fidem que est fundamentum totius edi-
 ficii spiritualis. **S**ecundo hinc non credat per illum
 actum assequi realiter quod intendit: vult tamen curiose ex-
 periri vtrum aliquid efficacie sit in tali actu vel non
 et hoc iterum est mortale / hinc non sit ita graue sicut prius.
 Et ratio huius est / quia talis est dubius et fluctuans
 in fide postquam contra fidei firmitatem et veritatem
 proponit talia experiri que scit vel scire debet per fidem
 catholicam esse reprobara. **T**ertio modo si so-
 la simplicitate vel leuitate talia exerceat: nihil ta-
 men in hoc credens esse verum vel efficacie. nec etiam ex-
 periri intendat vtrum in hoc aliqua efficacia existat:
 sed solum ex leuitate cordis et simplicitate hoc faciat
 hoc videtur solum peccatum veniale maxime quantum
 ad laycos et ideotas. Sed quantum ad clericos qui
 scire tenentur esse iure prohibita: spiritus est peccatum mortale. quia
 iura determinant eos per annum communionem priuan-
 dos. quod solum inducitur pro peccato mortali.

Quartum autem ad obseruantiam dierum facti: sciendum

B 2

q̄ si certū tēpus obseruet in his actibz q̄ depēdēt
 a causa naturali/puta ab influētia celesti sicut por
 tionis sumptio/z agri seminatio: h̄ nō ē idolatrie
 sagacitat̄ z prudētie. Si v̄o hoc obseruet i his
 actibz qui solū dependēt ab hois libero arbitrio/
 v̄tputa mercatio/v̄rozis traductio/z belli aggress
 sio. cum sola v̄tus diuina possit impedire z moue
 re liberum arbitriū hois: oportet q̄ qui tali inten
 tione hoc exercent q̄ credāt talibz actibz inesse ali
 qd diuini numinis. z p̄ p̄ns peccant mortaliter:
 Ex premis̄s igit̄ patet q̄ observatio diez z tem
 porū q̄nq̄ est idolatrie z infidelitatis/q̄nq̄ prouit
 dentie z sagacitat̄/q̄nq̄ est obediētie z necessita
 tis. v̄t p̄z in festis colēdis z nuptijs s̄m statuta ec
 clesie celebrādis. P̄z etiā ex hoc q̄ in talibz actibz
 et consimilibz necesse est hoī q̄ ad discretū confes
 sores recurrat p̄ quē possit informari quādo tales
 actus sunt mortale p̄ctm̄ vel veniale. ¶ **S**cōm ge
 nus infidelīū qui tempore necessitatis et̄ fidē sim
 pliciter deserūt. v̄t p̄z in apl̄is fugientibus a xp̄o.
 ¶ Vel qui fidē solū in corde seruare volunt licet ore
 nō audeāt cōfiteri. qui sine dubio s̄m h̄ac expōz
 dānant. q̄z scōz apostolū ad roma. 10. Corde cre
 dit̄ ad iusticiā: ore aut̄ p̄fessio fit ad salutē. Et idō
 sacramentū cōfirmationis dat̄ in frōre v̄t xp̄ian⁹
 libere audeat cōfiteri nomē iesu xp̄i. ¶ **T**ertiana
 gen⁹ in fide negligentīū qui articulos fidei negli
 gūt addiscere cū possint et debeant eos scire. S̄z
 nūquid laicus tenetur scire omnes articulos fidei
 Ad hoc respondent doctores q̄ scire articulos s̄m

dei explicitate est fidei iam probate vel prouecte que
 solum requirit in clericis. scire autem omnes implicitate est
 diminute fidei et per consequens mortale. Scire autem
 quosdam explicitate et quosdam implicitate. hoc est fidei
 necessarie. et tales sunt articuli quorum festa celebran-
 tur in ecclesia puta christi incarnatio/natiuitas passio
 resurrectio/vel etiam quorum usus frequens est in ec-
 clesia. ut articuli de trinitate qui ex frequenti repe-
 titione vel celebratione sciri possunt. Et quia in paruo
 symbolo apostolorum paulo plus continetur quam tales articu-
 li: igitur videtur dicendum quod quilibet christianus cum ad
 annos discretionis peruenerit: tenetur discere et scire
 illud symbolum. nisi vel esset doctoris impossibilitas
 vel nisi prohiberet ingenij tarditas. Quia ad re-
 mouendum impedimentum predictum: statuerunt iura
 quod patrum tenentur suos filios spirituales instruere et do-
 cere symbolum et dominicam orationem. ut patet per decretum Au-
 gustini quod ponitur de consecratione. di. 4. Nos ante omnia
Quartum genus est extollentium et presumptuose fidei
 scrutari uolentium quod nihil uolunt credere nisi possit
 eis ratione lucida demonstrari et plerumque in erro-
 rem labuntur. Exemplum in Augustino quod uolebat huma-
 na ratione omnia comprehendere. et tales mortaliter pec-
 cant et meritum fidei perdunt. quod secundum Gregorium. Fides
 non habet meritum: cui humana ratio prebet experimen-
 tum. Quia habet presumptuosas perquisitiones prohibet
 sapiens. Eccle. 3. Altiora tene quesieris et fortio-
 ra tene scrutatus fueris. Et quod scrutator est maiestatem
 opprimit a gloria. Et ideo dicit Bernardus. fidei
 presumptuose inuestigare. temeritas est credere pie

tas noscere vita etna est. Et hec d pma expositio
SECU adorab spe sincera totam
 spez tua ponedo i ipo deo. Et h ronabilif Digne
 naq; ho in ipo tota sua spez ponit sine q no pt ad
 mometu subsistere nec aliqd boni opari Joanis.
 15. Sine me nihil potest facere Et q ex ingenta
 bonitate tibi i nlla necessitate vnq; nouit deficere
 Un sup illd Math. 14. Ego suz: nolite timere.
 dic glo. ego suz q i oi necessitate vob pat nes p assi
 sto/ r nuq; iuocantib; vob de ee potero. ideo scribit
 Ecclesiastici. 2. Quis spauit i dno r derelict e ab
 eo. Sciendu aut q scdm duplicem spem duplex
 e adoratio siue cult diu. Nam quedaz est spes
 salutis r hec in solo deo ponenda est/ r ideo solus
 adorat adoratioe latric. r imago eius r corp xpi
 rone ipostatice vnionis. Latria est seruitus siue
 cultus reuerenter deo exhibitus. **Alia** est spes
 suffragij que pot haberi i creatura dignissima vt
 in virgine gloriosa. r ideo ipa adorat in qntum est
 persona sancta adoratioe dulie. que est honor q
 debet creature in qntuz est imago dei sic sanctis.
 Sz i qntu e mri dei adorat adoratioe iper dulie q
 iportat excellere cultu veneratiois Pot et; h spes
 poni i aliq scro i cel; vl et; in mdo p cui orone co/
 fidimus adiuuari. Et talis adoratio proprie dici
 tur dulia. Per hanc expositione danant quidaz
 heretici qui prauis suggestionibus homies a san
 ctoru veneratione pniciose retrahunt dicentes q
 nec beata Virgo nec aliqs scro; debeat adora
 ri/ quia ad impetrandu effectum gre vt dicunt in

PRECEPTA

nullo possumus adiuari p̄ ip̄os cū sol⁹ d̄s sit cau-
sa effectiua gr̄e. quod q̄dē dictum est nephandum
z hereticus. Licet em̄ solus d̄s sit causa effectiua
gr̄e: sancta tamen virgo z cet̄i sancti meritozic z p̄
modū suffragij deprecatiui possunt esse causa gr̄e
Et est notandum q̄ ex ista expositione iudei nos
de idolatria calunniant̄ obijcientes nobis illud.
Exodi. 20. z simile habes Deutero. 5. Non faci-
es tibi sculptrile nec adorabis ea neq; coles. Ad
q̄d d̄m ē q̄ nō adoram⁹ imaginē vt q̄dā res ē qz
h̄c ē idolatria / h̄c in q̄ntū imago ē signū alicui⁹ reie
Et qz idē ē motus q̄ q̄s fert̄ ad imaginē in q̄ntū si-
gnū z i ip̄az re e⁹ imago. idē eadē ē adoratio q̄ ve-
neramur ipsam imaginem z rem cuius est imago
Sed ad hoc obijciunt z dicunt q̄ in lege veti nū-
q̄ fuit vsus imaginū que tamē figura ē noue legē
ergo nec in noua lege d̄z esse. Ad q̄d est dicendū
q̄ quia deus in lege veti non fuit humanat⁹ nec
hō fact⁹. ideo tunc nec debuit habere figuram vl'
imaginē. Itē dicūt q̄ in noua lege nunq̄ inuenit̄
expresse de imaginibus. ideo videt̄ q̄ non sūt tra-
ditiones diuine sed humane fictiones. Ad quod
d̄m est. q̄ formationes imaginum non sunt no-
ue adinventiones sed traditiones aplice z diuine:
quia dicit Aug⁹. libro de ciuitate dei q̄ christus
pannū proprie faciei supposuit z figura pprie faci-
ei impressit z regi ab agaro trāsmisit. B̄t̄s etiā
Lucas dicit̄ de pinxisse imaginē christi z etiā scul-
psisse imaginem beate Marie virḡis que ambe
rome habent. Fuerūt autē imagines introducte

PRIMUM

propter tria. Primo propter simplicium ruditatez ut qui nesciunt legere in codice: saltem legantur in pariete. Secundo propter affectuum tarditatez. ut qui ad deuotionem non promouentur ex auditu: saltem moueantur ex uisibus. Tertio propter memorie labilitatez. ut si a memoria labantur audita sicut sepe contingit quod per uiam aurem intrat: per aliam exit. saltem memoriter teneant uisa et presentialiter depicta.

TERTIO ADORABIS caritate perfecta ex toto corde et ex tota anima tua deum tuum diligendo omnem actum dilectioni sue contrarium abijciendo. Quod confirmat glo. Exo. 20. que sic dicit. Sciendum quod contra hoc mandatum seruare decreuerunt habere se et colere uinum deum tamen sicut in baptismo promissisti: hoc est uelle renunciasse omnibus his quibus in baptismo renunciauisti et contradixisti solum patrem et filium et spiritum sanctum. Sed nisi toto corde cum hoc diligam deum nostrum totam animam et tota uirtute ei adherentes: non sumus participes dei nostri. Unde talibus dicit nescio uos. Sed hic incidit rationabilis dubitatio. Utrum aliquis in hac uita possit mandatum dilectionis implere. Diliges dominum deum tuum etc. Ad quod dicendum est quod perfectio dilectionis potest sumi dupliciter. Primo ut excludatur omnis actus extraneus. et sic non potest compleri in ista uita. ut homo semper deum actu diligat ex toto corde: id est intellectu sine dubitatione. ex tota mente: id est actuali memoria sine obliuione et ex tota anima. id est uoluntate plena sine retractione. hoc enim non patitur fragilitas presentis status.

PRELTIU

Secundo vt excludat ois act^o cōtrari^o chari-
tati. z sic p̄t impleri in vita. qz charitas p̄t esse ita
perfecta in hac vita qz oem actū peccati mortalis
excludat. Qualiter autē hō ad charitatis tātā pfe-
ctionē exerceat qz nūq̄ mortaliter peccet. dicēdū
qz hoc potissime p̄tingit exinde qz hō pfecte incor-
poratur charitati christi. **A**d quod p-
fecte intelligendū duo sunt declarāda. **P**rimo
qualiter imago charitatis xp̄i fuerit formata z q̄b^o
colorib^o fuerit insignita. **S**ecundo qualiter
sue charitati tanq̄ forme christi exēplari debem^o
imprimi z ei pfecte pro modo nobis possibili con-
formari. **P**ropter p̄mū sciendū est qz for-
ma z imago charitatis christi fuit triplici colore i-
signita. **P**rimus color potest dici humanus.
Secundus celiū. Tercius diuinus. Primus
color est virtualis efficacie. Secundus gratialis ef-
ficacie. Tercius supernaturalis existētie. De
p̄mo patz. Nā gradus sui amoris mensurabat ex
tota virtute aie sue z oim virū ipsi^o z ex tota p̄tē-
te cordis sui z secundū vltimū posse totū aie totū
us corporis z totius virtutis eius secundum ca-
pacitatē sue nature. Et ideo iste color dicit signā-
ter esse virtualis efficacie. De sc̄do patz. Nam sue
charitatis grad^o mensurabat p̄m vltimaz pfectū
onez ois grē z ois v̄tutis siue sit grā gratis data
siue grā gratū faciēs v̄l etiam grā vnionis. **O**ēs
em̄ istas grās z oēs istas v̄tutes z omnia dona ad
pfectionē p̄tinētia. xp̄s in sūmo habuit. Et ideo
scribit Joannis 2. qz nō fuit ei datus sp̄s ad mē

furam. Quod nō est intelligendum q̄ gratia sc̄z
 ch̄usti simpl̄r fuerit infinita qz sic nō eēt creata. s̄
 qz nō accepit grām ad mēsurā alioz hoīm vl̄ etiā
 āgeloz / s̄ longe excellentiorē. qz ip̄e tāto excellētior
 ē āgelis effect⁹: q̄to differenti⁹ pre illis nomē
 hereditavit Ad hebreos. i. In est etiā q̄ grā xp̄e
 d̄r grā capitis. qz sicut in capite ē plenitudo oīm
 sensuū / in alijs aut̄ mēbris est solū sensus tact⁹. sic
 in xp̄o fuit oīs plenitudo grē. in alijs aut̄ factis fu-
 it gratia limitata z ad certam speciem siue ad cer-
 tum modum habendī terminata. Sicut etiā
 a capite membri influitur mot⁹ z sensus. sic a gra-
 tia xp̄i nobis influit sensus deuotōis z mot⁹ bo-
 ne operatōis Et ideo signāter iste color d̄r gr̄alis
 affluentie. qz sua grā oīm p̄fectōem grē p̄ph̄dit
Tertio p̄z. Nā tanta fuit excellētia charitatē
 xp̄i q̄ nō solū mentē ip̄ius inseparabiliter iūgebat
 ip̄i deo. verū etiā totā humanā naturā inseparā-
 biliter vniebat diuino supposito. Et ex hoc fuit tres
 p̄rogatiuas nobilissimas p̄secut⁹. **P**rima est
 qz esse naturalis subsistentie ip̄ius humane natu-
 re est esse p̄sonale z ipostaticū ip̄ius verbi diuini.
Secunda est qz ex hoc christus dicitur filius
 dei etiā s̄m naturā humanā qz naturaliter existit
 in esse diuino z ipostatico qd̄ ē p̄p̄riū filij s̄m na-
 turam. **T**ertia est qz oīs honor z cult⁹ lat̄ie q̄
 exhibet̄ ip̄i deo. etiā s̄m humanam naturam
 cōpetit ip̄i christo. Et ideo d̄t apostol⁹. Adorēt
 eū oīs āgeli dei. Et ideo bene dictū ē qz ille color
 dicitur diuinus / qz sue charitatis p̄fectio potis-

V PRECEPTUM

siue mensuratur ab esse ipostatico et diuino.
Propter tertium sciendum est quod isti forme exemplari debent tripliciter transformari. **P**rimo in hoc quod homo tenet ex charitate deo viuere et ei solum placere in ultimo posse sue cognitiois/affectiois et operationis: ita quod in exteriori conuersatione tam lucida exemplum sanctitatis predicat et in interiori mentis illustratione tam in decore gratie prefulgeat quod veraciter sibi conueniat quod de unigenito scribit **Matth. 17.** Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene placuit. **T**alis enim homo efficit speculum et exemplum recte viuendi omnibus conuersantibus. quia ipse suo exemplo ipsos regit virtualiter et allicit dulciter ad viuendum et placendum deo soli. **E**t de talibus scribit **Isaie. 61.** Quis qui uiderint eos cognoscent eos id est approbabitur uitam et sanctitatem conuersationis eorum dicent quonia hoc est semen cui benedicit dominus. **S**ecundo in hoc quod homo ex charitate deo uiuat in omnia dona virtutum et gratie que ab ipso recepit. **H**ec enim anima debet per deuotam gratiarum actionem in deum refundere nihil de huiusmodi suis mentis uel uiribus ascribendo: sed omnia in primam uenam diuine largitatis humiliter referendo ut ex hoc affluentia donorum et gratiarum sibi largius augeat. **E**t hoc innuit subtiliter **Salomon** cum dicit **Ecclesiastes primo.** Ad locum unde exeunt flumina. reuertuntur ut iterum fluant. quia per hoc quod homo dona gratiarum per humilem recognitionem in deum refundit. sibi fluxus gratie copiosius ampliatur. **T**ercio in hoc quod homo ex charitate deum diligat

MRZU

¶ In oēm modū z formā quo ip̄e eum p̄mo dilexit
Constat em̄ q̄ xp̄s dilexit hoīez fortiter/dulciter
et constanter. Fortiter quidē. q̄ tāto amore et tā
siccibūdo desiderio nostrā salutē appetiuit. q̄ corā
Pylato stās ad interrogata noluit respōdere. ne
ex respōsione data plongaret tēpus sue passiōis
et nostre redēptionis. Dulciter q̄q̄. q̄ tā p̄o p̄o
affectu et leta mēte ex caritatis dulcore/p nobis
passus est. ac si passiōis acerbitatē z amaritudi
nem z ex p̄bratōis calamitatē sibi summās deli
cias reputaret. Cōstāter vero. q̄ tam pseuerāter
nos dilexit. q̄ vinculū amoris nūq̄ ad momētuz
dissoluit. q̄d p̄t̄ p̄ hoc q̄ vnionē sui cū natura hu
mana nec p̄pter mortis acerbitatē/nec p̄pter pe
naz atrocitatē/z opprobrioz multiplicitatē vnq̄
ad momētū voluit separare. Et ideo Leo papa
dicit q̄ tāta fuit illa vnio. q̄ nec penis/nec oppro
brijs potuit separi/nec morte dissolui. Sic z tu si
velis ip̄mi forme exēplari sue dilectōis. debes ip̄
sum diligere ardentē. ita q̄ ardor sue dilectōnis
oēm trāsitoria affectōnem in te absorbeat z adeo
dulciter q̄ in dulcore sue dilectōis tibi oīs aduer
sitas trāsitoria dulcescat. Et adeo pseueranter/q̄
res nulla trāsitoria te ab ip̄i amore euellat. dicēs
veraciter cū ap̄lo. Quis nos sepabit a charitate
xp̄i. Sic ergo p̄z terciō quomō xp̄m debeamus
adorare charitate p̄fecta. ¶ Sed est sciendum q̄
p̄tra istud p̄ceptum faciunt gulosi/superbi/z cupi
di. Nam superbus pro deo colit vanam gloriā
cupid⁹ pecuniā. gulosus vētrē/sive vētris inglu

PRECEPTA

ut. Quia apostolus ad Ephe. 5. dicit quod auaricia est
idolorum seruitus. Et de gulosis dicitur quorum deus ve-
ter est Philippus. 3. Nam hoc est regulare secundum Augu-
stinum et Hieronimum quod illud quod unusquisque supra
deum vel equaliter deo diligit. quod hoc sibi pro deo sit quasi
dum illud diligit et pro deo sibi constituit. Sed est sciendum
quod superbia in triplici genere pro deo constituitur et colitur.
quandoque enim superbia in propria singulari exerce-
tur. sicut in iuuuenibus in torneamentis et in vestibus
preciosis. et hoc est mortale si fiat propter peccatum vel
ostentationem. aliter non. puta si fiat propter exercitum
militare vel ut homo decenter alijs conuiuere.
quod quandoque etiam exercetur in virtutibus et religio-
sis actibus. Et illa secundum Augustinum est deterior
prima eo quod magis decipit sub religionis specie. Et
hoc contingit quattuor modis. Primo cum quis bonum
quod habet a se habere estimat. sicut fecit phariseus publica-
no se preferens Luce. 18. Secundo cum hoc datum
credit pro suis meritis sibi erogatum. Tercio cum quis
iactat se habere quod non habet. tamen sibi datum putat. Quar-
to cum abiectis ceteris singulariter vult videri. Hec
glossa super illud Luce. 18. Duo homines. etc. Quis
vero exercet in sacramentis. sicut cum quis pro preceptum et
inobedientiam se abstinere a communione et non confitetur
repe statuto ab ecclesia. Et si hoc ex temeritate fiat
peccatum mortale est. non autem si fiat ex obedientia et
reuerentia sacramenti. Generaliter autem contra istud
preceptum faciunt qui confitentur deum ore factum
aut ipsum negant. De quibus dominus inquit Isaias. 29.
Populus hic labijs me honorat. cor autem eorum lon-

SECVNDVS

ge est a me. Existis patet qualiter sit p̄fitendum
de transgressione huius p̄cepti. Et p̄mo de prima
expositōe. Si q̄d contra deū deliquisti corde aliq̄
p̄tra fidē sentiēdo v̄l tenēdo. Ore. aliq̄ p̄tra fides
dicendo v̄l veritatē doctrine fidei deridēdo siue
subsannādo. Opere. incātatōes exercēdo v̄l ex
ercētibus fidē adhibēdo dies egyptiacos et certas
lunatōes sup̄sticiose obseruando. verā fidē debi
liter tenēdo et eā p̄ vitalia opa nō exercēdo v̄l etiā
articulos fidei negligenter ad discēdo. ¶ Item
de secūda expositōe Si in aliq̄ bono creato spem
tuā posuisti Si p̄ nimiam sollicitudinē spes tuā a di
uina p̄uidētia subtraxisti. Aut si alios p̄bo v̄l ex
p̄lo a spe diuini adiutorij retraxisti. et p̄ spe eter
ne salutis et diuini suffragij nō orasti. s̄ potius p̄ sa
nitate v̄l vtilitate aliqua corporali. ¶ Item de
tertia expositione. Si aliquid vltra deū dilexisti
vel etiam si actōnes tuas p̄cise in ei⁹ amorē v̄l ho
nozem nō ordinasti vel si vitā tuā exemplari sue
dilectōnis conformasti. et breuiter q̄cquid contra
charitatē deliquisti Et q̄b⁹ etiam patere p̄t q̄ ne
cessariū sit cuiuslibet ad discretū p̄fessorē recurrere.
p̄ quē de p̄dictis valeat informari plenarie.

SECVNDVS p̄ceptum. Nō assu
mes nomē dei tui i vanū Exo. 20. vbi s̄m
Augustinū phibet iuramentū friuolū et
etiā piurū. Vterq̄ em̄ et q̄ p̄ nullo iurat et q̄ false
iurat assumit nomē dei sui i vanū. Quia p̄m⁹ sine cā
noiat sūmā veritatē. Scōs autē p̄tenit eā p̄ iurā
do. Et hoc p̄ceptum tripli exponit. ¶ Primo